

Bene genialiausias žmogijos ir Dievo bendras kūrinys – kalba. O jei dar atsižvelgsim, kad prie jos kūrimo, neatlaikęs pagundos, prikišo nagus ir velnias (kas gi kitas galėjo sukurti kad ir keiksmazodžius?) – tai neabejotinai visuotinis kūrinys. Tūkstančius metų kurta ir tobulinta, ir kuo senesnė – tuo teikia daugiau informacijos apie kalbantį žmogų, jo etnosą, tautą, žmogaus kultūrą ir t.t. Ji tam ir sukurta, kad žmogų kuo geriau atskleistų, išviešintų, padėtų žmonėms geriau suprasti vienas kitą. Žmogus gali, jei nori, nuslėpti faktus, bet kalbėdamas jis nepajėgs nuslėpti savo charakterio, išsilavinimo, socialinės padėties, pažiūrų ir kitų žmogiškųjų savybių. Gali apsimesti, meluoti, bet kalba galingesnė – demaskuoja kalbėtoją net prieš jo valią, tam pasitelkdama netinkamai pavartotus žodžius, alogizmus, ne vietoje atsirandančias pauzes, netinkamas intonacijas ir t.t. Kalba tarnauja tiesai. Ji sukurta jai atskleisti, o ne paslėpti. Tai kalbos prigimtinė teisė ir pareiga, kurią ji be išlygų vykdo, norim mes to ar ne.

Todėl jeigu gerai mokame kalbą ir išmanome jos niuansus – nesunku bus perskaityti „užslėptą“ informaciją tarp eilučių, pačiam kalbančiajam to net nežinant ir nesitikint. Čia itin svarbus humanitarinis klausančiojo arba, kitaip tariant, iššifruotojo išsilavinimas ir ypač – kalbinis išprusimas bei kalbinė klausa. Kitaip sakant, tik mokėk klausyti, ir kalba tau visas paslaptis atskleis, kalbančiajam to net nenorint. Prieš kalbos analitinę galybę nepakovosi savo niekingai menkomis žmogiškomis pastangomis ir nutylėjimais. Yla vis tiek anksčiau ar vėliau išlīs iš maišo. Ypač aiškiai politikai atsiskleidžia kalbėdami apie kultūrą, nes joje reflektuoja kalbėtojų darbų prasmę ir esmę, tuštybę ar išmanymą – lyg veidrodyje jų žmogiškasis „aš“. Kultūrinėje kalbų ir programų dalyje geriausiai pamatome, ar kalbėtojas ir jo partija turi naujų konkrečių idėjų, skirtų žmogui, ar tik žada „ginti žmogų bei žmogiškumą“ ir „remti kultūrą“, kaip komunistų valdymo laikais.

Todėl kalbos išmanymas ir tobulas jos niuansų įvaldymas – geram politikui neišvengiama būtinybė, nes tai – pagrindinis jo darbo ir raiškos instrumentas. Be kalbos politikas – kaip stalius be rankų.

Deja, to negalėčiau pasakyti apie daugumą dabartinių mūsų politikų – jų kalba apgailėtina. Bene ryškiausias pavyzdys – Viktoras Uspaskichas. Šio politiko viešas kalbėjimas – gyvas anekdotas. Nemokėdamas lietuvių kalbos, jis dažnai pasako priešingai, nei norėtų, jau nekalbant apie jo kalbų diplomatiškumą, iki kurio jam – mylių mylios. Mat šis politikas toks savimyla ir tinginis, jog, tiek metų gyvendamas Lietuvoje, nepasistengė (ar nenorėjo) išmokti gerai kalbėti valstybine kalba. Apie minėtus

POLITIKŲ KALBA

Aleksandras Macijauskas. Iš serijos *Demonstracija Kaune, 1974*

jo bruožus byloja ir faktas, kad jis be išlygų yra ištikinėš, jog būtų geriausias ministras pirmininkas. Viktorui Uspaskichui kalbant Lietuvoje, mes, būdami tolerantiški kitataučiams, atleidiame jam kalbinius nusišnekėjimus, o žurnalistai jį nuolatos pataiso, padėdami teisingai išreikšti jo paties norimą pasakyti mintį. Bet jūs tik išivaizduokit, kas būtų, jam prakalbus lietuviškai, tarptautinėje erdvėje atstovaujant Lietuvą, ir be taisymo išvertus jo žodžius!.. O gal jis mano, kad tarptautinių susitikimų metu kalbės rusiškai, mat kitas Europos kalbas ne kažin kaip moka? O kur dar jo išsilavinimas ir aukštosios mokyklos diplomo gavimo istorija, aprašyta mūsų spaudoje, jau nekalbant apie jo vadovaujamai partijai iškeltą mokesčių vengimo bylą? Kur jo bėgimas nuo Lietuvos teisėsaugos į Rusiją, ieškant prieglobsčio? O kur dar jo gėdinga kova europarlamente dėl diplomatinės neliečiamybės, kuri ir ten jam panaikinta? O kur

dar... Lieka vienintelė viltis – rinkėjų išmintingumas, kad jie neleis taip apsijuokti Lietuvai.

Daugelio mūsų politikų kalbų banalumas atmušė norą jų klausytis, bet prieš rinkimus pabūkime kantrūs. Prisiverskime paklausyti ir pabandykime išanalizuoti jų politines kalbas kalbiniu, psichologiniu, moraliiniu ir ideologiniu požiūriu, ir jos mums atskleis tikrąjį veidą. Jokios kaukės ar kalbas jiems rašančių pastangos nepadės – nes kalba ir ypač kalbėjimo būdas pats juos demaskuoja. Lietuvių kalba tokia turtinga ir išmintinga, kad negali pakesti melo. Ji tokį meluojantį kalbėtoją akivaizdžiai atskleidžia, jam net nejaučiant. Pažadukai, melagiai ir patys nesuprantantys to, ką sako – kaip ant delno.

Tik ar mes mokame klausyti ir tai, ką girdime – ne tiesiogiai, o analitiškai – suprasti? Čia tai klausimas... Ir mūsų įvertinimas, ir analitiniai gebėjimai bus paviešinti rinkimuose, nes tikrai išsirinksime valdžią, kokios esame verti. Ar kalbos analizės išmanymas apsaugos mus nuo talentingų manipuliatorių mumis ir mūsų jausmais (manau, viena gabiausių tokių manipuliatorių – buvusi teisėja Neringa Venckienė)? Negi esame verti tuščių pažadus žarstančių (pvz., V. Uspaskichas anksčiau rinkimuose neįvykdytų pažadų – viską sutvarkyti per 101 ar 1001 dieną) ir nemokančių net lietuviškai kalbėti? Gal vėl balsuosim kaip visada – protestuodami, nes dėl savo asmeninių nesėkmių lengviausia apkaltinti kitus?..

O gal esam tokie kalbiniai neišmanėliai, kad tik tokių „žynoce“ ir esam verti? Netikiu. Bet rinkimai parodys ir mus mums patiems.

Petras Mendeika

**Kitas Kultūros numeris
išeis rugsėjo 1 d.
Iki pasimatymo!**

Redaguoja **Renata Šerelytė** rainbow.vilnius@gmail.com
Maketuoja **Jonas Kuprys**

Šio šeštadienio Kultūros turinys

- 1-as psl. **Petras Mendeika.** Politikų kalba
- 2-as psl. **Kęstutis A. Trimakas.** Prezidento Obamos mįslė
- 4-as psl. **Petras Uola.** Viltinga Naisių vasara
- 5-as psl. **A. Žemaitytė.** Protėvių šauksmas akvarelės mozaikoje
- 7-as psl. **L. Veličkaitė.** Jaunųjų muzikos talentų spindesys
- 8-as psl. **Stasys Goštautas.** Šokių mitologija

PREZIDENTO OBAMOS MĪSLĖ

Mėgėjas prezidento kėdėje

KĘSTUTIS A. TRIMAKAS

Knygoje „The Amateur“ demokratai ir respublikonai, baltieji ir juodieji, liudija apie asmenį, kuris yra ne savo vietoje: pažadėjęs daug, kraštui pridarė tik daug skolų.

Jaučiu atsakomybę pasidalinti su lietuvių visuomene JAV ir Lietuvoje šiame JAV krašte labiausiai perkamos knygos turiniu (*New York Times* skelbia, kad ši Edwardo Kleino knyga jau kelias savaites yra labiausiai perkama knyga) apie pirmą kadenciją bebaigiantį ir antrai kadencijai kandidatuojantį JAV prezidentą Baracką Obamą.

Autorius yra gerai žinomas rašytojas, biografas, patyręs žurnalistas, parašęs keletą įdomių knygų. Ši knyga nėra nei biografija, nei istorija. Tai reportažas, daugiausia susidedas iš liudijimų (apie 200, žr. sąrašą p. 259-263), kurie artimai pažįsta prezidentą Obamą, dirbo ar tebedirba su juo. Be to, įpynęs plačią literatūrą (žr. sąrašą ten pat), autorius labai vykusiai panaudojo visą taip kruopščiai surinktą medžiagą. Iš anksto teigiu, kad šioje neilgoje knygos apžvalgoje daug kas vertingo nebus paminėta, nors visi šioje apžvalgoje atrinkti dalykai yra labai reikšmingi.

Pavadintas mėgėju

Knygos pradžioje – pokalbis su 1993–2000 m. šalies prezidentu buvusiu Billu Clintonu ir jo žmona Hillary, kuri buvo pagrindinė Obamos varžovė 2008 m. į Baltuosius rūmus. Varžybas pralaimėjusi, ji buvo Obamos pakviesta būti JAV valstybės sekretore. Pokalbyje Clintonas primygtinai ragina savo žmoną Hillary ir šiais metais Obamai oponuoti demokratų pirminiuose rinkimuose, atrenkant kandidatą į prezidentus. Tačiau Hillary griežtai atsisako, sakydama, kad ji nori būti ištikima dabartiniam prezidentui (tačiau gal ji nesitiki laimėti, nes visa demokratų mašinerija užvesta Obamos naudai). Pokalbio gale Clintonas dabartinį prezidentą Obamą pavadina *the amateur*, mėgėju. Patyręs prezidentas savo pasekėją pavadina tik mėgėju (p. 12).

Pokalbis – pažodinis. Stebėjimas – detalus (ten pat). Jei tai tebtų prasimanymas, Clintonas jau

turėjo pakankamai laiko knygos autorių apšaukti prasimanytoju. Ir visi šios knygos egzemplioriai jau būtų ne milijonų žmonių rankose, bet New Yorko šiukšlių dėžėse ar konteineriuose (o pats autorius – gal teisme). Bet yra kitaip. Tai gabaus žurnalisto, surinkusio tokią faktinę medžiagą, reportažas.

Kas stebina, tai, kad buvęs demokratų išrinktas prezidentas taip apibūdina dabartinį demokratų remiamą prezidentą, kandidatuojantį antrai kadencijai.

Pavadinimas prilimpa

Visa knyga parodo, kaip Obamai pritaikoma *mėgėjo* prezidento sąvoka. Daugelis kitų apklaustųjų yra radę jame kažką, kas tą apibūdinimą smarkiai prikliauja dabartiniam prezidentui.

Knygos autorius išvardija šiuos Obamos bruožus: 1) intravertas; 2) santykiai su spauda – tik šalti; 3) lengvai užsigaunantis (t.y. pažeidžiamas nepalankios žmonių nuomonės apie jį, pvz., jo neigiamybės iškėlusius *Fox News*, *O'Reiley Factor* net grasino uždaryti); savęs besigailintis; 4) besiremiąs siauru, jam pasišventusių asmenų būreliu; 5) visuomenę skaldyti linkstanti figūra; 6) galvojantis, kad kiekvienas, kuris su juo nesutinka, yra prisiekęs jo priešas, kuris nori jį sunaikinti (p. 233).

Obamą pažinojusieji ir tebepažįstantys pastebi, kad jis savo autobiografiją pradėjo rašyti, turėdamas 30 metų, dar nieko ypatingo ne-nuveikęs viešumoje (p. 3, 20). Iš to kilusi nuomonė, įsitikinimas, kad Obama yra „megalomanijos apimtas“, t.y. laiką save didžiu ir todėl turįs tik skinti sau kelią. Taip jis pradėjo elgtis prieš keliolika metų.

Mokėsi retorikos

Obama ruošėsi viešumai, labiausiai – mokėsi viešai kalbėti: pradžioje – pas juodųjų aktyvistą Jacką Jacksoną; paskui – pas *Trinity* unitų bažnyčios pastorių Jeremiah Wrightą. Ėmė pavyzdį iš jų, ypač iš pastarojo: šį imitavo ir sekė. Jo gyvenime tai buvo didžiausia bičiulystė, prasidėjusi netru-

kus po 1990 metų. Liudytojų teigimu, Wrightas turėjo jam didesnę įtaką negu jo žmona Michellė. Jis tiesiog atstojo Obamai tėvą, ypač pasaulėžiūros, kuri buvo marksistinė, atžvilgiu: juodieji skriaudžiami baltųjų, žydų, pačios Amerikos; jie turi išsivaduoti iš visokeriopos vergovės. Viešos pastoriaus kalbos būdavo ne religiniai pamokslai, bet politinės kalbos. Štai šaltinis, iš kur ir Obamos kalbose atsirado, anot knygos autoriaus, „marksistinės ideologijos aidai“ (p. 37). Vėliau, kai plačiau viešumon iškilo pastoriaus kraštutinumai, kurie nepatiko baltiesiems, Obama, jau pretenduodamas į prezidentus, per kitus pastoriui pasiūlė pinigų ir pats slapta susitikęs tą prašymą pakartojo. Nors tai buvo labai didelė suma, bet pastoriui pasiūlytų pinigų nepakako. Jis atsisakė (p. 51). Jam reikėjo dukrą ir anūkę leisti į mokslus. Viešomis kalbomis jis daugiau uždirbdavo.

Senate: Dievo vietoje

Liudytojos Laurenos Andersons teigimu, išrinktas senatoriumi Obama retai pasirodydavo Senate, tik retkarčiais pasinaudodavo pultu viešai kalbai pasakyti (p. 23). Jo paliktas pėdsakas yra labai neigiamas. Tapęs Senate Sveikatos ir žmogaus paslaugų komiteto pirmininku, jis užkirto kelią *Gyvų kūdikių įstatymui*, kuriuo buvo siūloma neleisti žudyti kūdikių, likusių gyvais nepavykusių abortų metu. Obama užkirto kelią balsuoti už šį siūlymą, ir toliau valdžios tvarkomose ligoninėse tokie kūdikiai būdavo bet kaip likviduojami: jiems atimama gyvybė.

Knygoje įdėta tokia iliustracija – Dievas tiesia savo ranką į mažutį gyvą kūdikį, bet Obama, laikydamas rankoje plakatą „Gyvų gimusiųjų abortai“, Dievui šaukia: „Tu ten – šalin rankas!“ (p. 24).

Žavingas pažadėtojas

Knygos autorius teigia, kad daugelis jo apklaustųjų pripažino Obamą esant geru oratoriumi, geru ar net puikiu įtikinėtoju. *Change, change, change!* Daugelis tai norėjo girdėti ir daugeliui atrodė, kad jis tai ir įvykdys. Todėl jis laimėjo demokratų pirminius rinkimus prieš Hillary Clinton, o 2008 metais buvo išrinktas prezidentu.

Tačiau viena yra būti geru kalbėtoju, žadėtoju, kita – būti geru vykdytoju. Pažadų jis neįvykdė. Sukeltų vilčių jis neįgyvendino. Ne tai, kad nenorėjo, bet nesugebėjo. Ketveri metai baigia praeiti. Ir daug kas juo nusivylė. Ir visa tai įvyko dėl to, kad jis nepajėgė būti tikru prezidentu, o tik, kaip jį demokratų prezidentas Clintonas pavadino, – mėgėju.

Pats Obama savo nesėkmes suverčia respublikonams arba kaltina nepalankias sąlygas, aplin-

Nukelta į 3 psl.

Atkelta iš 2 psl.

kybes, bet jokių būdų nepripažįsta savo kaltės. Jį pažįstantieji sako, kad jis nesugeba mokytis iš savo klaidų.

Megalomanijos apimtas asmuo yra įsitikinęs savo pranašumu prieš kitus. Todėl Obama yra pasirinkęs daug patarėjų, kurie vien pritaria jam. Štabo posėdžiuose jis dažnai dominuoja kaip vienintelis kalbėtojas: „Obama mėgo pats daugiausia kalbėti. Visi kiti privalėjo tik klausytis ir pritarti, net kariniais reikalais, pvz., kur ir kaip išdėstyti lėktuvnešius...” (p. 198)

Netikęs būti vykdytoju

Kas trukdė prezidentui Obamai įvykdyti tai, ką jis buvo žadėjęs, kai kandidatavo? Paprasčiausiai jis neturėjo menkiausios patirties, kaip organizuoti ir įgyvendinti projektus. Trumpai tebuvo universiteto dėstytoju, o 7 metus – atstovu Illinojaus Senate. Neturėjo nei organizavimo gabumų, nei patirties, pvz., nebuvo valstijos gubernatoriūmi, netgi miesto burmistru.

Parinkau du pavyzdžius. Vienas – kaip Obama leido savo pagrindiniams patarėjams kliudyti vienas kitam; antras – kaip jis užgniaužė bene daugiausia patirties turintį savo patarėją.

Pirmas. Viso Obamos prezidentūros štabo vadovas Rahmas Emanuelis buvo pakviestas iš Čikagos. Jis turėjo prižiūrėti, kad viskas būtų sklandžiai vykdoma. Nors štabas tiesiog priklausė prezidento nuožiūrai, bet į vidinius prezidentūros reikalus, net turinčius tarptautinės reikšmės, kišosi ne tik jo žmona Michellė, bet ir kiti, ypač kitos srities patarėja Valerie Jarrett. Šios lengviau prieidavo prie Obamos, todėl, pajutęs, kad negali veiksmingai dirbti, Emanuelis atsistatydino.

Antras. Niekas kitas iš Obamos štabo (ką kalbėti apie patį prezidentą!) neturėjo tiek patirties, kiek jūrų pėstininkų generolas Jamesas L. Jonesas Jr. Jis buvo pakviestas vadovauti Krašto saugumo tarybai. Ramus, sistemingas, daug patirties turįs generolas buvo dažnai aplenkiamas. Jam nebuvo leta netgi pačiam sudaryti savo štabą. Jis to net nežinodavo, tačiau jo srities nutarimus padarydavo (vietoje jo) pats Obama arba Obamos pavestas antraeilis pavaldinys. Tokio nesiskaitymo su juo ir tokios netvarkos nepakęsdamas, generolas Jonesas atsistatydino po 18 mėnesių.

Toks knygoje aprašytas prezidento elgesys su dviem labai svarbias pareigas einančiais vadovais parodo didelę netvarką, vykusią ir, be abejo, tebevykstančią Baltuosiuose rūmuose. Internetė pasirodė ištisas albumas nuotraukų, kuriose vaizduojama, kaip elgiasi šiuolaikinis prezidentas Baltuosiuose rūmuose: patogiai išsitiesęs sofoje, uždėjęs kojas ant žemo staliuko, ant stalo ar ant kitokio baldo, o visi jo patarėjai stovi, apsupę jį pusračiu, su rašikliais rankose.

Užsienio politika

Kadangi amerikiečiams karo su Iraku pasekmės jau buvo įgriusios, Obama populistiskai pažadėjo, kad jis atitrauks kariuomenę iš Irako ir užbaigs Amerikos išpareigojimus. Tai buvo tos visuotinės kaitos pažado dalis. Jis taip pat žadėjo išspręsti Artimųjų Rytų – palestiniečių ir Izraelio

– konfliktą. Buvo apsisprendęs „atšalti” Izraelio atžvilgiu ir stipriai „sušilti” musulmonams.

Vos išrinktas prezidentu, Obama 2009 m. liepos mėnesį visiškai ignoravo Izraelį, bet aplankė tris musulmonų kraštus: Turkiją, Pietų Arabiją ir Egiptą. Egipto sostinėje Kaire pasakė programinę kalbą – savo norą „ieškoti naujos pradžios tarp JAV ir musulmonų visame pasaulyje”. Kritikavo tik Izraelį ir kolonistus europiečius, ne musulmonus (pvz., kad arabų kraštuose yra smarkiai diskriminuojamos moterys ir ne musulmonų religijos, ypač krikščionių), pasirodė nesuvokiąs Izraelio istorijos (ši valstybė susikūrė vos prieš keliasdešimt metų, o ne prieš tris tūkstančius metų (p. 161-164)

Žinoma, toks Izraelio ignoravimas, istorijos iškreipimas ir objektyvumo stoka buvo užgaulu žydams tiek pačiame Izraelyje, tiek JAV. Amerikos žydai, gausiai finansiškai rėmę Obamą prezidento rinkimuose, buvo skaudžiai apvilkti.

Knygoje minima *Obamos doktrina*. Tai ilgiausias Obamos užsienio politikos dokumentas (p. 191, 202, 204, 222–223).

Ligi Obamos „kaitos” Amerikos politikos nusprendėjai jautė, kad šis kraštas yra specifinis. Jam rūpi visame pasaulyje atsitinkantys reikšmingi įvykiai, nes jie anksčiau ar vėliau turės įtakos ir pačiai Amerikai. Dėl to Amerika dalyvavo tiek Pirmajame, tiek Antrajame pasauliniame kare. Žemė yra viena planeta. Kas vyksta vienoje pusėje, atsilieps kitoje (tai matome vykstant pasaulio ekonomikoje, politikoje, pvz., *arabų pavasaris*).

Obama skelbėsi atsisakęs tokios „policinės” politikos. Sakė, kad jis atsiklaus kitų kraštų, veiks pagal susitarimą su kitais kraštais. Bet tai nėra naujiena: jau prezidentas Bushas visada stengėsi remtis NATO kooperavimu tiek Irako, tiek Afganistano konfliktų atveju. Autorius rašo, kad pats Obama kartais laikėsi, kartais nesilaikė savo *Doktrin*os. Kad ir *arabų pavasario* revoliucijoms siaučiant Afrikos šiaurėje ir Artimuosiuose Rytuose. Respublikonai kritikavo Obamos delsimą Libane, Egipte, o ypač Sirijos atžvilgiu, padėtis čia sudėtingesnė, nes Sirijos diktatorių rėmė ir teberemia Rusija. Daug lengviau pačiam Obamai buvo lankytis prieš Pietų Arabijos šeichą.

Bet iš viso to lankstymosi Obama nedaug pelnė. Šiuo metu viešose apklausose musulmonai yra nepalankesni Amerikos politikai, negu prezidento George'o W. Busho metu.

Krašto vidaus reikalai

Daug kas suprato, kad pagrindinis Amerikos piliečių rūpestis buvo ir tebėra krašto ekonomika ir nedarbas. Tačiau išrinktas prezidentu, Obama daugiau rūpinosi žmonių sveikatos apdrauda, vadinama *Obamacare*. Šis reikalas nebuvo žmonių daugumos prioritetu. Dauguma nebuvo už tai, ką prezidentas pasiūlė. *Obamacare* šiaip taip praėjo, bet sukėlė rimtų klausimų dėl jos finansinio pagrindo.

Jos dalis – mandatas – susilaukė ypatingų kliūčių. Knygos autorius rašo: „Mandatas, reikalaujantis

religinėms institucijoms eiti prieš savo tikėjimą bei sąžinę... ir siūlyti kontracepciją, buvo konstituciškai klaidingas, neteisingas ir politiškai kvailas. Betgi tai Obamos nesustabdė. Jis paskelbė, kad jis eina priekin su tuo mandatu, taip pataikaudamas demokratų bazei ir pridėdamas dar vieną pergalę savo kryžiaus karui pakreipti Ameriką į kairę” (p. 130).

Obamos valdžia rėmė Amerikos bankus, kad jie nesubankrutuotų (labai kontroversiškas bandymas), o taip pat skatino Kongresą skirti didelę sumą remti taip vadinamus *shovel-ready projects*, t.y. suplanuotus, tik reikalaujančius pasamdyti darbininkus. Paskyrus pinigų, buvo išaiškinta, kad tokių projektų Amerikoje nėra. Nepaisant to, Obama Kongreso prašė dar daugiau pinigų – tai viena iš didesnių nesąmonių Amerikos ekonomikai pagerinti (p.75).

Mėgėjo prezidento klaidos

Knygoje suminimos šios svarbios nepatyrusio ir gal kiek pasimetusio prezidento klaidos (p. 256–258).

1. Obamos valdžia JAV krašto skolą padidino daugiau ir greičiau negu bet koks kitas JAV prezidentas visoje Amerikos istorijoje – beveik 5 trilijonais dol.

2. Vien dėl Obamos prastumo sveikatos draudimo įstatymo valdžiai susidaro vienas trilijonas dolerių išlaidų. O tai pareikalaus pakelti mokesčius 4.5 proc.

3. Dėl visų šių finansinių JAV bėdų JAV prarado savo trigubo-A kreditą, t.y. smarkiai smuko pasitikėjimas Amerika.

4. Viena iš didžiausių Obamos rėmėjų yra Jono Corzine'o finansinė kompanija *MF Global*. Didysis teismas tiria jos bankrutavimo aplinkybes ir galimą piktnaudžiavimą jos klientų pinigais bei klientų pinigų išievojimą. Ši bendrovė buvo viena iš didžiausių finansinių šaltinių Obamos per rinkimui pasiekti.

5. Obamos oficialioji laikysena nelegalios imigracijos atžvilgiu yra nederamai nepastovi, ir jau kurį laiką vietoj nelegaliai imigravusių deportavimo siūloma visuotinė amnestija.

6. Obamos valdžia keičia savo nuomonę krašto aplinkos, ypač oro švaros, reguliavimo atžvilgiu: pirmiau kėlė oro švaros reikalavimus verslo nenaudai, paskui juos visai sumažino dėl to, kad laimėtų finansinę verslininkų paramą perrinkimui.

Neištesėti pažadai

Obama, kandidatodamas į prezidentus, daug žadėjo, bet neištesėjo. Jis žadėjo, kad jo valdžia mažins mokesčius, bet jo sprendimai lėmė, kad mokesčiai gerokai didinami. Jis žadėjo riboti JAV skolas, o vis dėlto savo sprendimais jis kraštą įvėlė į skolas – didžiausias, kurios bet kada istorijoje buvo. Jis žadėjo siekti JAV energetinės nepriklausomybės, labiau remiantis krašto ištekliais, bet pasiėmė priešingai: atmetė Keystone'o naftos liniją savame krašte. Jis žadėjo pačius amerikiečius suvienyti, o išėjo priešingai – juos suskaldė (net ir pačius demokratų).

Kai kurie vėlesni jo pažadai tepasirodė vieno akių dūmimas. Pavyzdžiui, kai išleido mandatą, reikalaujantį, kad krikščioniškos institucijos savo darbuotojams parūpintų abortų preparatus, kontracepcijos piliules ir sterilizaciją, o krikščioniškos bendruomenės tam smarkiai pasipriešino, teigdamos, kad toks mandatas pažeidžia Amerikos konstituciją pagrįstas religijos ir sąžinės teises, Obama pažadėjo nieko nepakeičiančias, o tik akis mulkinančias „akomodacijas”.

Taip kandidatas į prezidentus žadėjo *change, change...* Kaitą Amerika ir gavo: padidėjusias skolas, išaugusias mokesčius, finansinį nuosmukį ir tarptautinio vardo praradimą.

Tai – mėgėjo prezidento veiklos vaisiai. Tokia pagrįsta išvada užbaigiama knyga *The Amateur*. □

Edward Klein. *The Amateur. Barack Obama in the White House*. Regnery Publishing, Inc. Washington, DC. 2012.

VILTINGA NAISIŲ VASARA

PETRAS UOLA

Pas mus vis dar paplitusi nuomonė, kad Lietuvos kaimas – prasigėręs ir degraduojantis, kad žmonės ten, neturėdami darbo, perka tik „bambalius“ (pigiausias stiprus alus, supilstytas į dviejų litrų plastikinius butelius) ir juos tuštindami pakrūmiuos stumia laiką. Kad kultūrniamiai uždaryti ir kad kultūros pasisemti girtas jaunimėlis renkasi tik šeštadieniais į šokių, dabar vadinamus diskotekomis. O tie, kurie nori dirbti ir užsidirbti – seniai emigravo į anglijas, airijas ar ameriką.

Bet taip nėra. Ir tie, kurie susidarė ir toliau eksploatuoja tokią nuomonę apie Lietuvos kaimą, matyt, arba seniai jame buvo, arba net ir būdami sustodavo tik prie krautuvės, apie kurią dar vis trinasi vienas kitas nespėjęs numirti tinginys girtuoklėlis, mūsų švelniai su gailesčiu „alkašėliu“ vadinamas. Nes didžioji dauguma tokių seniai išmirė nuo to „bambalinio“ alaus ar pilstuko, *kaukoliniu* vadinamo skiesto spirito.

Gimė ir jau užaugo nauja kaimo jaunimo karta, kuri nesiruošia nei degraduoti, nei mirti, nei emigruoti. Bet viskas, matyt, priklauso ne tik nuo jų, bet labiausiai – nuo jų tėvų ir senelių, kurie per politinius virsmus ir privatizacijas išsaugojo tikrą lietuvišką dorą ir norinčio spręsti savo likimą lietuvių mentalitetą. Jie tai darė ne siekdami kam nors įrodinėti, o gyventi ir džiaugtis gyvenimu, didžiulis savimi bei savo gimtine, kuri laimė čia ir dabar.

Kas tuo netiki – būtinai nuvykite į Naisius, kaimą Šiaulių rajone, netoli Kryžių kalno, ir į ten rengiamą festivalį „Naisių vasara“ ir savo akimis bei ausimis įsitikinsite, kaip įsitikinau ir aš, buvęs, pabrėžiu – *buvęs*, anksčiau minėtos nuomonės apie Lietuvos kaimą ir jo ateitį turėtojas...

Atvykus į „Naisių vasaros“ festivalį, pirmiausia nustebino didelė gausybė lengvųjų automobilių ir autobusų, renginio organizatorių tvarkingai sustatytų lauko aikštelėse prie įvažiavimo į kaimą, ir daugybė žmonių, suvažiavusių iš visos Lietuvos. Juos skaičiuoti reikėjo ne dešimtimis ar šimtais, bet jau tūkstančiais. Išsipuošusių ir net pasidabinusių puikiais senovės lietuvių kostiumais buvo didelė gausybė, pasklidusi festivalio erdvėse.

Naisiai – lygumų apsuptyje esantis kaimas. Jame nėra tvorų nuo gatvės pusės, gražūs, tvarkingi namai, pievutės, stadionas, sporto salė, lauko estrada, tvenkinys, šalia kurio – paplūdimio tinklinio aikštelės, sutvarkyti takeliai per kurią parką link senovės Baltų dievų panteono – medinių skulptūrų kalno. Ant kurio apsirėdę žyniai ir vaidilutės kiekvienam atėjusiam negailėjo patarimo ir pasakojo apie didingą Lietuvos praeitį ir jos tradicijas. Jie „dalijo“ patriotizmą, tautinę savigarbą kaip vaistažoles, kurstė šventą aukuro ugnelę. Tvarkingai nušienautose aikštelėse vyko riterių kovų inscenizacijos su tikrais ginklais ir šarvais, skambėjo lietuviškos dainos, sukosi rateliai, griežė smuikai, skambėjo kanklės ir cimbolai, o gražiai išasfaltuotose kaimo gatvėse vyko krepšinio tur-

Scena iš spektaklio „Mėlynbarzdžio vaikai“. Iš kairės: Gerda Vilimaitė (Motina), Birutė Kaktytė (Senelė), Tomas Montvila (Brolis). Ant jų kelių – Vaida Kavaliauskaitė (Sesuo). Nuotraukos iš Naisių vasaros teatro archyvo

„Mėlynbarzdžio vaikai“. Iš dešinės: Orinta Jazdauskaitė (Sonia), Mėlynbarzdis (Arūnas Jokubauskas), Valdas Vaitiškis (Tėvas).

nyrai įvairioms amžiaus grupėms. Modernioje sporto salėje – šaškių varžybos, o norintieji pasižvalgyti po apylinkes nemokamai kilo dideliu oro balionu. Kaimo stadione būrėsi bėgimo entuziastai ir lietuviško ritinio varžybų dalyviai. Specialiai renginiui didelėje pievoje suimprovizuotame hipodrome rungėsi raiteliai, įveikdami kliūtis, varžėsi galiūnai. Tolėliau – naujausios žemės ūkio technikos paroda ir lietuviškų ekologiškų produktų, liaudies meistrų darbų turgus. Lauko estradoje koncertavo mūsų estrados žvaigždės ir kylančios žvaigždutės, skambėjo dainuojamoji poezija, liaudies dainos, muzikantai grojo ir džiažą. Rinkis ką nori ir mėgsti.

Ir tokioje gausybėje žmonių – nė vieno girtito! Teisybės dėlei, kaip įtarus žmogus, susekiau porą šiek tiek paslapčia „įkalusių“ – bet ir tie jautėsi nejaukiai, tarsi gėdydamiesi tokios savo silpnybės, slankiojo pakampėmis, mat bijojo būti aplinkinių pasmerkti ir iš renginio išvyti.

Sužinojau, kad organizatorių *credo* – galime linksmintis ir be alkoholio, kad jis šventėje netoleruojamas ir šventės dienomis nepardavinėjamas nei gausybėje atvykusių kioskelių, nei parduotuvėse, kurių kaime nemažai. Tai didelis šventės įkvėpėjo, kurio šventės dienomis buvo pilna visur, Ramūno Karbauskio ir, žinoma, visų šventės organizatorių nuopelnas. Ramūnas pasakė: „Vaikai neturi matyti išgėrusių savo tėvų“ ir šventa. O vaikų buvo pilna visur, jie lakstė būriais nuo vieno renginio prie kito, jiems juk viskas įdomu. Įdomu, nes galima ne tik stebėti, bet ir dalyvauti patiems, varžytis, dainuoti, šokti drauge su vaikų etnografiniais ansambliais, šaukti ir ploti, o ir žaidimo aikštelių, skirtų tik jiems, buvo ne viena, ir konkursas ne vienas, tik jiems organizuotas. Jautėsi – tai dėl jų visi taip stengiasi.

Renginių – gausybė, bet organizatorių jie buvo taip sėkmingai surikiuoti, kad, norint visur suspėti, teko būtinai nepamiršti renginio programėlės arba atidžiai klausytis ir vykdyti, ką sako talentingas ir žymus Šiaulių dramos teatro aktorius, „Naisių vasaros“ teleserialo žvaigždė bei šio renginio vedėjas Sigitas Jakubauskas, pasirėdęs žiemgalių etniniu kostiumu. Visa Lietuva žino – Sigitas humoro kišenėje nieiško, nebūtų kilęs iš Dzūkijos, todėl gera nuotaika ir smagi renginio gaida – garantuota.

Valstiečių liaudininkų ir žaliųjų partijos pirmininko, šio kaimo sūnaus Ramūno Karbauskio pastangomis Naisiai tapo žinomiausiu dabartinės laisvos Lietuvos kaimu. Ir ne tik jo mecenuojamo serialo dėka, bet ir dėl mano jau išvardytų iniciatyvų, kurias perima daugelis mūsų šalies gyvenviečių gyventojų, atvykstančių į ne pirmi metai Naisiuose vykstantį festivalį pasisemti patirties ir pasimokyti.

Tačiau nepasakyčiau visos tiesos, jei nepaminėčiau Ramūno Tėvo Česlovo Karbauskio indėlio. Tai jis, tuometis kolūkio pirmininkas, buvo poeto Zigmo Gėlės-Gaidamavičiaus, kuris taip pat kilęs iš Naisių, premijos steigėjas. Jis jau anuomet suprato, kad tik ugdant savo kraštiečių meilę Lietuvai ir jos kultūrai bei papročiams galima išlikti. Tai gražus kartų tęstinumo pavyzdys, įveikęs okupacijos ir laisvės iššūkių atneštus sunkumus, kai eklektinės kultūros negandos iš Rytų ir Vakarų tykojo už kiekvieno kampo. Istoriniuose virsmuose išsaugotas vertybių tęstinumas – meilės Tėvynei

Naisių vasara 2012. Kairėje – lauko estrada.

Povilo Mendeikos nuotr.

Nukelta į 8 psl.

Protėvių šauksmas subtilioje akvarelės mozaikoje

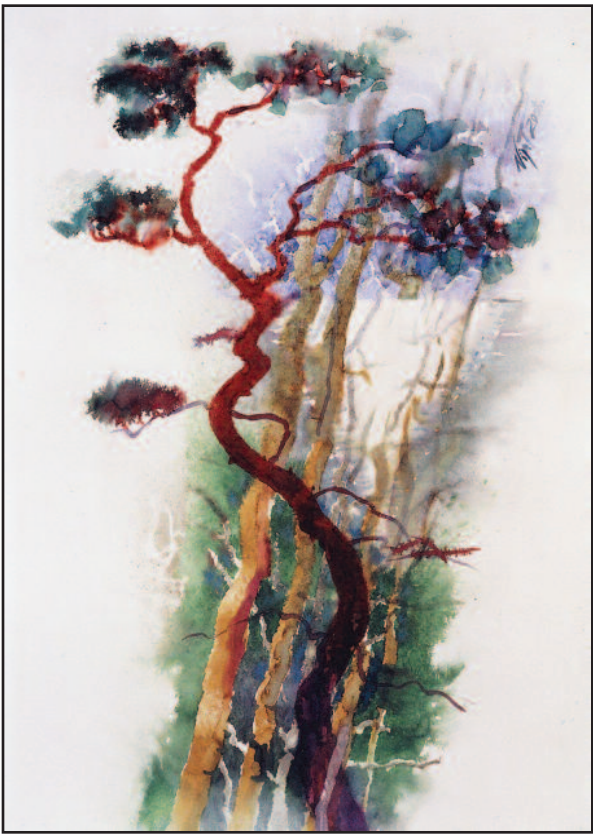
ALDONA ŽEMAITYTĖ

Mes ateinam iš savo vaikystės – sakrali frazė, kurią kartoja viso pasaulio menininkai. Visi žino „vaikystės žemės“ traukos dėsnį, bet, paskendę kasdienybės rutinoje, dažnai jį užmiršta, kaip ir tai, kad esam mirtingi kūnu, bet ne siela. Jautriausiai „vaikystės žemės“ sindromą išgyvena tie menininkai, kurie iš savo vaikystės atsineša šviesos ir gėrio kibirkštis. Dailininkės Vijos Tarabildienės vaikystės žemė – Domantų kaimas už Kuplės upelio, tekančio pro garsų Jurgaičių piliakalnį, kuris jau keleto kartų atmintyje išitvirtinęs kaip stebuklingas Kryžių kalnas, daugelio piligrimų (tarp jų ir didžiojo piligrimo, popiežiaus Jono Pauliaus II) traukos vieta. Mergaitė Vija, savo vaikystės vasaras leisdama pas močiutę Domantuose, juto, anot jos, „kažkokią kalno paslaptį“. O paaugusi intuityviai suvokė „neapčiuopiamą ryšį su senaisiais baltų protėviais“. Ir tik 2011 metais archeologai čia, šalia Jurgaičių piliakalnio-Kryžių kalno, atkasė I-XIV amžių žiemgalių gyvenvietę.

Protėvių žemės šauksmas stipriausiai prasiūšė Vijos Tarabildienės kūryboje gana vėlai, aštuntajame-devintajame praėjusio amžiaus dešimtmeciuose, kai ji ėmėsi akvarelės, bene sunkiausiai dailininkams įveikiamos meno rūšies dėl atlikimo technikos subtilumo, taigi ir sudėtingumo. Iki akvarelės brandos savo kūrinuose ji nuėjo tradicinį dailininko profesionalo kelią: vidurinėje mokykloje labai mėgo piešti, svajodama apie tapybos studijas, nes labai mėgo spalvas; Kauno meno mokykloje, deja, teko mokytis skulptūros, Vilniaus dailės institute pateko ne į molbertinės tapybos, o į freskos-mozaikos specialybę.

Kaune lieti akvareles ją skatino mokytojas – tapytojas ir akvarelininkas Algirdas Lukšas. Čia ji susipažino ir savo gyvenimą ilgiems dešimtmečiams susiejo su garsios dailininkų Tarabildų šeimos atstovu Rimtu Tarabilda, vėliau tapusiu puikiu grafiku. O anuomet abu jaunuoliai traukdavo į M. K. Čiurlionio dailės muziejų, liaudies meno skyrių, kur piešdavo medžio skulptūrėles, žavėdavosi liaudiškų audinių spalvų subtiliais deriniais. Tai Rimtas „sukonstravo“ vardą Vija (iš Violetos ir Valerijos), o Vija Tarabildų giminėje grindė savo kelius į pašaukimo tobulinimą.

Baigusi sienų tapybą (freską-mozaiką), kuri tuo metu buvo populiarinama, nes buvo prasidėjusi architektūros ir dailės sintezės era (beje, gana ideologizuotas menas ne tik Sovietų sąjungoje), Vija sėkmingai darbavosi šioje srityje, net ją pamilo („Institute studijavau freską ir buvau labai įsimylėjusi šią monumentaliosios tapybos sritį. Kai nebeturėjau galimybės kurti freskų, atradau akvarelę. Baltas grublėtas popieriaus lapas man primena balto tinko sieną, ant kurios tapoma al fresco“;– ši dailininkės Vijos mintis, kurią, kaip jos parodų motto pasigavo rašantieji kritikai ir žurnalistai, tikriausiai yra padiktuota nuoširdaus jausmo). Taigi ji per kelis dešimtmečius sukūrė daug

Šokanti pušis, 2008, akv., 100x70

Iš ciklo „Juditos laiškai Vilniui“. Angelas, 2004, akv., 100x70

Vilniaus madonai. 2004, akv., 100x70

Žemaičių alka, 2008, akv., 87x68

darbų darželiuose, mokyklose, ligoninių vaikų skyriuose. Jai iki šiol skauda širdį, kad 1976 metais freskos-sgrafito technika sukurtas kompozicijas „Miškas. Žvėrys“ ir „Miškas. Paukščiai“ (abi po 250x500 cm) Vilniaus miesto ligoninėje, kuri buvo Subačiaus gatvėje, baigia sunaikinti šiam menui nedėkingas laikas, neaiškaus plauko privatizatoriai ir... alkoholiškai, pasidarę tuose pastatuose išgėrimų buveinė. „Kiemas atviras, langai išdaužyti, durų nėra. Prieš pusmetį freskos dar nebuvo sunaikintos. Bet tai laikina, nes ten lankosi asocialūs asmenys,“ – apgailestauja freskų autorė Vija Tarabildienė. Čia nieko negelbės autorės apgailestavimas – taip yra su meno paveldo „apsauga“ mūsų sostinėje, kurios senamiestis UNESCO pripažintas pasaulio paveldo objektas. Tai tiesiog nusikaltimas, už kurį atsakomybę turėtų sau prisiimti ir mūsų valstybės paveldo saugininkai, ir Vilniaus savivaldybės valdi-

ninkai.

„Nieko ideologizuoto nesu sukūrusi“, – atsako į klausimą, ar pavykdavo išvengti užsakovų reikalavimų ir kūriniui suteikti savo individualybės žymių. Tačiau prisimena epizodą, kai patyrė buvusio Dailės kombinato vyriausiojo dailininko spaudimą, kad vaikų darželyje nutapytą freską pavadintu *Leninas su vaikučiais*.

„Maniau, kad užsakovas juokauja, nes jau buvo 8-tas dešimtmetis. Kai vietoj ‘Lenino’ nutapiau ‘Pasaką’, užsakymas buvo anuliuotas, o aš likau be honoraro...“

Šiais metais, kovo–balandžio ir birželio–liepos mėnesiais, Vija Tarabildienė Vilniuje Nacionalinės UNESCO komisijos galerijoje ir Druskininkuose V. K. Jonyno galerijoje surengė akvarelės parodas „Tapytųjų mozaika. Fragmentai“. Tai įžanga į jubiliejinę jos parodą, kuri metų gale bus eksponuojama Vilniaus rotušėje. Akvarelei ji atsidėjo, kaip jau pati minėjo, baigusi sienų tapybos kūrybinį etapą. Vis dėlto akvarelė, o ne sienų tapyba, yra stiprioji dailininkės kūrybinio gyvenimo pusė. Vijos Tarabildienės akvarelės stebina ir net pribloškia atlikimo meistriškumu, dailininkės patriotiniu idealizmu, kurio taip maža mūsų laikais, gilumė minties branda ir žavėjimusi mūsų protė-

Žalgirio mūšiui 600. Vytauto vyčiai, 2010, akv., 70x100

Nukelta į 6 psl.

Protėvių šauksmas subtilioje akvarelės mozaikoje

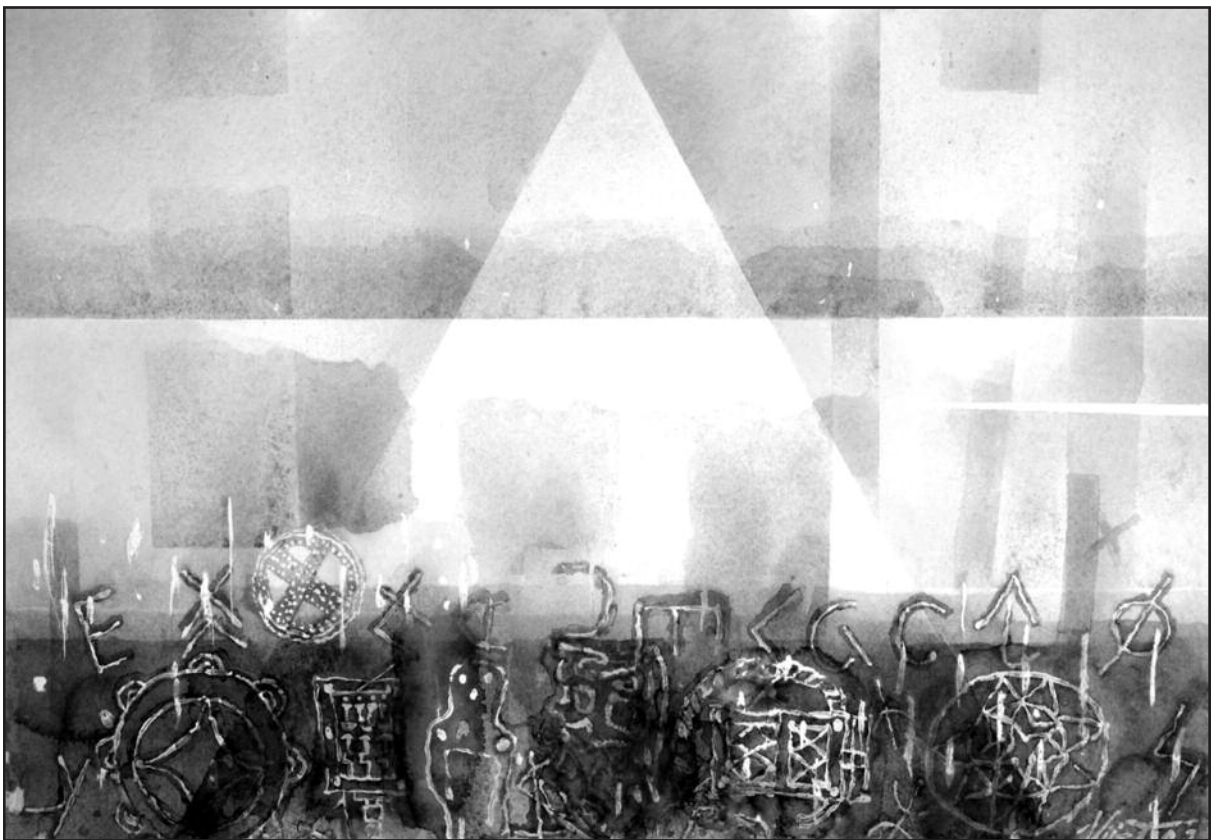
Atkelta iš 5 psl.

vių istorijos pėdsakais, kuriuos pavyksta aptikti mitologijoje, senosios Lietuvos valstybės istorijoje, gamtos ir senųjų baltų (prūsų, žemaičių, kuršių, lietuvių aukštaičių, latvių) sugyvenimo santarvėje.

Tai nėra klasikinė akvarelė, kai vandeninis dažas liejamas ant popieriaus, išgaunant efektą skaidriais jo nutekėjimais per baltą lakštą. Tai jau valinga menininkės ranka, kai į klasikinę akvarelę jungiama daugelis kitų dailės rūšių elementų: ne tik spalva, linija, bet ir tapybos potėpis, grafikiniai šrifto fragmentai. Visa tai galima vadinti autorine, labai individualizuota atlikimo technika. Štai ką apie Vijos Tarabildienės kūrybą sako dr. Vaida Ščiglienė leidinyje „Baltų menas“: „*Didelis estetišio poveikio krūvis Vijos Tarabildienės kūryboje skiriamas spalvai ir linijai. Jos skverbiasi į darbo struktūrą, neleidamos akvarele spontaniškai liestis ir nutekėti. Viename kūrinyje – ir smulkios, kone grafiškos linijos, subtilūs simbolių išraižymai ir drąsūs tapybiški potėpiai, ir skambios, intensyvios spalvos. Visuma įgauna nepakartojamo žaismo, jėgos, emocinio stiprumo.*” Jai antrina ir atidžiai į Vijos kūrybą išgilinusi mūsų menotyros grandė Nijolė Tumėnienė, aptardama tą atmosferą, kurioje augo, brendo, sėmėsi kūrybinių impulsų dailininkų (apskritai – menininkų, rašytojų) karta, jau ištrūkusi iš socialistinio realizmo primestų kanonų ir besiveržianti pažinti savo tautos ir valstybės šaknis. „*Vijos Tarabildienės pasaulėjauta brendo tais laikais, kai lietuviams buvo labai svarbu išsaugoti tautinę savastį. Dailininkė buvo viena iš tų, kurie gilinosi į baltų praeitį, ypatingą dėmesį skirdama archeologijos teikiamoms žinioms apie senąją baltiškąją kultūrą. Ji visą gyvenimą ieško pastovių archetipinių vertybių, priešingai nūdienos meno chaosui. Vija pergyvena dėl Vilniaus architektūros paveldo nykimo, gilinasi į etninės kultūros išsaugojimo problemas, į mitologiją. Ir ją itin jaudina kūryba tų menininkų, kurie mylėjo lietuvių tautosaką, liaudies meną, senąjį Vilnių ir apskritai Lietuvos istoriją.*”

Tie menininkai, kuriems savo akvareles skyrė Vija Tarabildienė savo parodoje „Tapatybės mozaika. Fragmentai“ (teko ją pamatyti Druskininkuose), tai 1988 metais Amerikoje sutiktas dailininkas Viktoras Petravičius ir mūsų Vilnių poetinė šviesa apgaubusi Judita Vaičiūnaitė. Ypač sudėtingai ornamentuotas Juditai Vaičiūnaitei skirtas ciklas „Juditos laiškas Vilniui“. Štai „Laiškas, skirtas Vilniaus madonai“ (2004 m. akvarelė), primena monumentą, kuriame įrėžtas Visų Šventųjų bažnyčios siluetas, prie jo šono glaudžiasi tamsiaveidė Madona. Kelių spalvų šriftas – Juditos eilėraščio nuotrupos, vingiuoja per visą lakštą. Arba „Angelas“ – iš aukso, bronzos, mėlio tonų „iškarpyta“ kampuota sparnuotos būtybės figūra...

Vijos Tarabildienės gyvenime itin turtingas pirmasis XXI amžiaus dešimtmetis, susijęs su serija paveikslų „Baltų ratas“, tęsiamas pavadinimu „Tapatybės mozaika“. Tapatybės paieškos įtraukia į kūrybinius ieškojimus vis daugiau menininkų. Štai ir Vijos darbų sąrašas yra ciklas „Laiškai senajai Nidai“ (2004), kur turtingoje įvairiais Neringos ženklais-simboliais išraižytoje trisluoksnėje akvarelėje ornamentiška žaidžia baltos negatyvo raidės gelsvuose saulės, kopų, melsvuose dangaus ir jūros spalviniuose tonuose. Kitas ciklas – mitologiniai akmenys, aptikti Šiaurės Rytų Lietuvoje, kuriuos autorė vadina šventaisiais, nes jie tarnavo Perkūno vandeniui kaupti arba kaip aukurai. Dailininkės santykis su jais labai organiškas, nes, kaip ji sakė, kalbėdama apie vaikystę, akmenys tada buvo jos nebylieji draugai. V. Tarabildienės skylėtieji akmenys, atlikti sgrafito, pastelės, akvarelės technikomis, šviečia šliuotų brangakmenių spalviniu turtingumu. Akvarelinių spalvų ir tapybinių potėpių žaismui tarnauja ir faktūrinis grublėtas lakšto paviršius, padedantis išgauti optiškai iškilus meninius objektus. O iš ankstyvojo ciklo „Nykimas. Mažajai Lietuvai“ (1996–1997 metai) galima matyti gal nedrąsų menininkės bandymą pagauti esminius nykimo momentus – daug balto lapo paviršiaus ir minimalios architektūros detalės – langas su mūro apvadu, durys su metalo kalinais. Senosios prūsų

Iš ciklo „Baltų ratas“. In memoria Prusa II, 2002, akv., 70x100

kultūros liekanos...

Ypatinga energija išsiskiria neeilinio dydžio akvarelė „Žalgirio mūšiui 600. Vytauto vyčiai“ (2010 m.) Balta linija išpieštų žirgų veržlus skrydis per dangų, atrodo taip, tarsi ore prieš raitelius sklęstų mintis – nugalėti bet kuria kaina... Pirmame paveikslo plane plaukia masyvūs vėliavų antgaliai. Žirgams už nugaros pasilieka ruda gardinė pilis, paženklinta sukepusio kraujo spalva...

Būtų galima daug rašyti apie „Baltų rato“ ciklus – *Ritualinį* (2000-tieji), *Saulės vežėčias* (2001-iejį), *Prūsijai atminti* (2002-tieji), *Rudens lygiadienį* (2011-tieji), apie griežtas piramidines jų kompozicijas, apie ženklus-simbolius – svastikas, senų kalvųjų likučius, smeigtukų, segių, apeiginių figūrėlių archeologinius radinius, kuriuos perskaityti gali tik tam pasirengęs žiūrovas. Bet tai yra archeologinių radinių kalba mums – apie mūsų protėvius. Labai aiški, materializuota, iškilusi iš po žemių kalba. Reikia pamatyti visą paveikslų seriją, ko ir lauksime jubiliejinėje parodoje.

Šiuo metu tegaliu paklausti dailininkės: *Kas vis dėlto Jumyse formavo senosios Lietuvos istorijos (mitologijos, etnografijos etc.) pažinimo troškimą – tėvų pažiūros ir biblioteka (jei tokia namuose buvo), intuityvus suvokimas, kad sovietinė Lietuva negyvuos amžinai? Kodėl tik Atgimimo pradžioje (drauge su akvarele) atsirado padidintas dėmesys baltų (prūsų, žemaičių, kuršių, aukštaičių) temai? Kokie vidiniai impulsai skatina kurti šia individualia (autorine) technika akvarelę, kuri turinio prasme yra net pranašesnė už klasikinę?*

Štai ką ji man atsakė: „Visada turėjau viltį, kad atgims Lietuva. Senosios Lietuvos istorijos pažinimo troškimą formavo taip pat ir mano tėvų pažiūros. Anksti išmokau skaityti ir daug perskačiau – iš tėvelio bibliotekos prieškaryje leistas knygas, kurias jis persivežė į Domantų kaimą. Bet vienos naktinės kratos metu jas išsivežė sribai...“

Domėtis istorija, mitologija, etnografija skatino ir Rimtas. Jaunystėje daug keliavom po Lietuvą, dalyvavom etnografinėse ekspedicijose. Kūriau darbus šiomis temomis ir anksčiau. Ką tik baigusi institutą, nutapiau triptiką „Praeities aidai: Ažuolas, Piliakalnis, Architektūra“, (1968). Bet... jaunųjų dailininkų parodoje jie nebuvo eksponuoti. Trumpai pakabėjo tik kavinėje „Šaltinėlis“.

Akvarelės technika, matyt, labai tinka mano charakteriui. Daug dirbant, natūraliai atsirado ir ta individuali autorinė akvarelė, nes pradėjau nuo klasikinės. O jos pasimokyti buvo iš ko, nes labai gerų akvarelininkų buvo tarp lietuvių ir latvių. Iki šiol atsimenu Kaune, M. K. Čiurlionio muziejuje, eksponuotą latvių akvarelininko Kurto Fridichsono parodą. Mane labai sužavėjo jo darbų techninė ir plastinė išraiška...

Ir dar vienas klausimas: *Kiek daug ir kokiais būdais Jūs pasisėmėt kūrybai impulsų, patekusi į*

Tarabildų šeimos ratą? Ar garsių menininkų dinastija labai veikė Jūsų individualybę, ar buvote savimi, nepaisant fantastiškai pavykusios Jūsų ir Rimto Tarabildos sąjungos – asmeninės ir kūrybinės?

„Iš vaikystės knygų jau pažinau dailininkę Domicelę Tarabildienę ir labai žavėjausi jos iliustracijomis. Rimtas apie savo mamą yra pasakęs: *ji – ta balta obelis, kuri nemetė šešėlio, o tik švietė savo žmogiškumu, gerumu...* Ji labai skatino kurti. Šeima buvo darbšti ir dvasinga. Domicelė man buvo ir draugė, ne tik Rimto mama. Menininko individualybė susiformuoja ne iš karto, o tik daug dirbant. Manęs negąsdino, kad patekau į garsių menininkų šeimą. Dvasinga aplinka savaime suteikė impulsų kūrybai...”

Jubiliejinę parodai (Vija yra gimusi 1942 m.) dailininkė tikisi užbaigti darbą, kuris siejasi su jos vaikystės žeme. Kūryba yra jos gyvenimo būdas, o jos *motto*: bet kokiomis aplinkybėmis išlikti žmogui...

Šiek tiek žinių iš dailininkės kūrybinės biografijos

Skaitytojui įdomesnės personalinės parodos

1988 – Čiurlionio galerija, Čikaga, JAV (akvarelė, tapyba, grafika)

1993 – „Arkos“, galerija, Vilnius

1994 – Mulheim/Ruhr, Rhein Ruhr Zentrum, Vokietija (akvarelė ir grafika)

1996 – Žemaičių dailės muziejus, Plungė

2001 – Lietuvos dailės muziejaus ir Žemaičių kultūros fondo parodų salė, Vilnius

2012 – „Tapatybės mozaika. Fragmentai“, Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija, Vilnius; V.K. Jonyno galerija, Druskininkai.

Įvertinimai

1997 – LDS premija – parodoje „Lietuvos peizažas“

1998 – Diplomas – Lietuvos nepriklausomybės 80-mečiui skirtoje dailės parodoje, Kauno paveikslų galerijoje

2001 – Diplomas ir LDS prizas – Tarptautinėje Baltijos akvarelės trienalėje

2005 – **III-oji Teofilio Petraičio premija – Vilniaus dailės muziejaus ir Čiurlionio galerijos (Čikaga) konkurse „Lietuvos kelias“**

Darbų yra Lietuvos dailės muziejuje, Žemaičių dailės muziejuje, Vilniaus dailės akademijos muziejuje, Paryžiaus Nacionalinio universiteto bibliotekoje ir privačiose kolekcijose JAV, Vokietijoje, Lenkijoje, Italijoje, Norvegijoje, Švedijoje, PAR, Kanadoje. □

Jaunųjų muzikos talentų spindesys Vilniuje

LIDIJA VELIČKAITĖ

Antrasis tarptautinis Jaunimo muzikos festivalis-konkursas „Su muzika per Europą“ Lietuva–Italija 2012 vyko gegužės 30 – birželio 4 dienomis. Džiugu, kad jaunimas iš visos Lietuvos suvažiavo parodyti savo sugebėjimų, pasisemti patirties ir toliau siekti geresnių rezultatų. Šiais metais konkurse varžėsi taip pat jaunieji talentai iš Italijos ir Kaliningrado. Pagaliau ir paties festivalio-konkurso tikslas suaktyvinti ir tęsti kultūrinį-švietėjišką Lietuvos ir Italijos bendradarbiavimą tarp muzikos ir meno mokyklų, gimnazijų, konservatorijų, aukštųjų mokyklų.

Viena iš festivalio dalių – meistriskumo kursai studentams ir mokiniams, kuriuos vedė iš Italijos atvykę profesorius Andreas Coenas (pianistams) ir profesorius Luigis Tufano (fleitininkams). Profesorius Coenas yra baigęs muzikologijos specialybę La Sapienza Universitete (Roma), apgynęs disertaciją apie Domenico Cimarosa ilgai apleistus ir nepaskelbtus klaviatūros darbus, įgijęs klavesinininko diplomą Karališkajame muzikos koledže Londone. Coenas nuo 1986 metų dirbo Italijos transliuotojo (RAI-Radiotelevisione Italiana), Vatikano transliuotojo (Radio Vaticana) ir televizijos Stream TV muzikos konsultantu; jis moko senovinio fortepijono specialybės Šv. Cecilijos konservatorijoje Romoje ir klavesino specialybės L'Aquila A. Casella konservatorijoje ir yra pirmasis vargonininkas Švento Giacomo Augusto bazilikoje Romoje. Šiuo metu jis priklauso leidinio „Muzio Clementi *Opera Omnia*“ moksliniam komitetui, *Ad Parnassum* (XVIII ir XIX amžiaus instrumentinės muzikos žurnalas) patariamajai tarybai ir leidžia pirmąjį B. Marcello „*Estro peotico-armonico*“. Jo kursų tikslas – supažindinti su istoriškai pagrįsta baroko muzikos atlikimo praktika klavišiniais instrumentais.

Profesorius Tufano šiuolaikinės fleitos studijas baigė Romos S. Cecilia konservatorijoje, o senųjų fleitų – traverso Veronos F.E.Dell'Abaco konservatorijoje. Tufano dėsto šiuolaikinę fleitą ir traversą L'Aquila A. Casella konservatorijoje, kur taip pat yra atsakingas už ryšius su visuomene ir meninę veiklą. Jis taip pat dėsto „Garso komunikaciją ir muzikos didaktiką“ L'Aquila valstybiniame universitete, Edukologijos fakultete. Kaip atlikėjas grojo didžiuosiuose Italijos teatruose kartu su pasaulinio garso atlikėjais L. Buzzanca, A. Fo, E. Nazzariu ir kt. Aktyviai atsiskleidžia mokslinėje veikloje, tyrinėdamas ankstyvosios muzikos istorinius šaltinius, ir dažnai yra kviečiamas atlikti platų repertuarą tam pritaikytais instrumentais nuo renesanso, baroko iki šiuolaikinės muzikos. Jo kursų tikslas – supažindinti moksleivius ir studentus su XVIII a. pirmos pusės fleitų repertuarais. Tam tikslui jis atsivežė visą komplektą fleitų nuo renesansinės traversos iki šiuolaikinės fleitos.

Meistriskumo kursuose dalyvavo Lietuvos muzikos ir teatro akademijos (LMTA) studentai, Kauno Juozo Naujalio muzikos gimnazijos, Nacionalinės M. K. Čiurlionio menų mokyklos, Vilniaus Balio Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos, Vilniaus Karoliniškių muzikos mokyklos mokiniai.

Pirmą kartą Lietuvoje profesorė Bianca Lucia Iorio iš Italijos vedė paskaitą-seminarą „Muzikos terapija be sienų“. Profesorė yra baigusi L'Aquila Alfredo Casella konservatoriją, fortepijono specialybę. Aktyviai koncertuoja ir veda paskaitas-koncertus visų lygių mokyklose. Pati organizuoja ir lanko didaktikos ir muzikos kursus Italijoje ir užsienyje. Taip pat studijavo specialųjį muzikos terapijos ketverių metų kursą Asyžiaus–Cittadelle universitete Pro Civitate Christiana.

Festivalį-konkursą ir meistriskumo kursus organizavo *VšĮ Musica Vitale* ir Vilniaus Juozo Tallat-Kelpšos konservatorija. Antrus metus renginį globoja Lietuvos Respublikos ambasada Italijoje ir Italijos Respublikos ambasada Lietuvoje. Renginio partneriai – Lietuvos muzikos ir teatro akademija, Italų kultūros institutas. Pagrindinės festivalio konkurso organizatorės – mokytoja ekspertė Nijolė

Festivalio-konkurso uždarymas LMTA Didžiojoje salėje.

Arvydo Karaškos nuotr.

Karaškaitė ir pianistė klavesinininkė, *VšĮ Musica Vitale* įkūrėja Nijolė Dorotėja Beniušytė.

Žymūs atlikėjai iš Italijos prof. Coenas ir prof. Tufano festivalio-konkurso atidarymo proga gegužės 31 d. koncertavo Taikomosios dailės muziejuje. Prof. Coenas grojo senoviniu klavesinu, kurį koncerto proga paskolino Vilniaus universitetas. Tai rankų darbo instrumentas, pagamintas Prahoje. Festivalio-konkurso organizatorė klavesinininkė N. D. Beniušytė, studijuodama Prahos HAMU akademijoje, klavesino klasėje, turėjo progą stebėti šio klavesino gamybą. Prof. Luigi Tufano grojo senovine barokine fleita – traversu, pagamintu R. Tutzo (G. A. Rottenburgho kopija). Senosios muzikos meistrai iš Italijos atliko G. F. Händelio, G. P. Telemano, J. S. Bacho kūrinius fleitai ir klavesinui.

Pirmosios festivalio-konkurso dienos perklausos vyko Vilniaus Juozo Tallat-Kelpšos konservatorijoje. Jos direktorė Dolerosa Pilikauskienė pasveikino konkurso vertinimo komisiją, dalyvius, ypač pačius mylimiausius mažuosius atlikėjus, taip pat jų mokytojus, tėvelius ir visus susirinkusius. Palinkėjo atlikėjams drąsos, sėkmės ir skambių muzikos garsų.

Festivalio-konkurso įkūrėja ir organizatorė N. D. Beniušytė pasidžiaugė praėjusių metų konkurso sėkme, pabrėždama, kad šiais metais atvyko dar daugiau gerai pasiruošusių atlikėjų, ypač mažųjų, ir palinkėjo, kad jiems būtų graži šventė. Pristatė festivalio-konkurso vertinimo komisiją, kuri buvo pasiruošusi dirbti visas tris konkurso dienas: komisijos pirmininkas – LMTA prof. Petras Kunca, Europos kamerinės muzikos dėstytojų asociacijos (ECMTA) valdybos narys; nariai: LMTA prof. Valentinas Gelgotas, Lietuvos Nacionalinės filharmonijos Simfoninio orkestro solo fleitistas; prof. Andrea Coenas; prof. Luigis Tufano; LMTA Kamerinio ansamblio katedros vedėja, pianistė prof. Dalia Balsytė; LMTA Dainavimo katedros docentė, vokalinio ansamblio *Inmezzo* vadovė Aušra Stasiūnaitė-Čepulkauskienė; jaunosios kartos pianistas Aidan Puodžiukas; pianistė klavesinininkė Nijolė Dorotėja Beniušytė. Trys dienos, pilnos muzikos ir teigiamų emocijų, iš vertinimo komisijos narių pareikalavo didelės atsakomybės ir atidumo, nes reikėjo pastebėti ir įvertinti pačius geriausius.

Birželio 4 dieną LMTA Didžiojoje salėje įvyko festivalio-konkurso uždarymas, laureatų, diplomantų apdovanojimas ir laureatų koncertas. Didžioji salė vos sutalpino atvykusius jaunuosius muzikantus, jų mokytojus, tėvelius ir gimines. Renginio organizatorė Nijolė Karaškaitė pristatė garbės komitetą: Lietuvos Respublikos ambasadorių Italijoje J. E. Petrą Zapolską, Italijos Respublikos ambasadorių Lietuvoje J.E. Renato Marią Riccį, Italijos Respublikos ambasadoriaus pirmąją sekretorę Laurą Ranalli, LMTA rektorių prof. Zbigneų Ibelhauptą ir Vilniaus Juozo Tallat-Kelpšos konservatorijos direktorę Dolerosą Pilikauskienę.

Festivalio vertinimo komisijos pirmininkas

prof. Kunca pasidžiaugė turėjęs nepaprastai puikius žiuri komisijos padėjėjus. Profesorius sakė, kad kartais komisijai buvo nelengva apsispręsti, visi dalyviai pasirodė labai gerai. Komisija sprendė kruopščiai, elegantiškai ir lengvai, nes ji yra labai profesionali. Pirmininkas padėjo visiems komisijos nariams, kurie taip geranoriškai skyrė savo laiką ir įdėmiai klausėsi kiekvieno dalyvio. Komisijos nariams buvo ko ir patiems pasimokyti iš koncertuojančių vaikų, nes jie kitaip girdi pasaulį nei suaugusieji. Padėjo visiems tėvams, kurie leidžia vaikus mokytis muzikos. Grodami kameriniuose ansambliuose, vaikai išmoka vienas kito klausytis, girdėti ir pritarti – pasiekti bendrą harmoniją. Jis net palygino tai su valstybiniu požiūriu, kad savo valstybėje turėtume girdėti vienas kitą. Džiugu, kad mes turime talentingų vaikų ir juos šiandieną išgirsime.

Profesorius Tufano, pasisveikinęs lietuviškai, pajuokavo, kad tik tiek išmokęs, atsiprašė ir toliau kalbėjo itališkai. Padėjo organizatoriams už sumanymą ruošti tokius renginius, artinančius dvi šalis, taip pat padėjo Italijos ambasadai, suteikusiai unikalią progą ne tik koncertuoti Lietuvoje, dalintis profesinėmis žiniomis, bet ir megzti naujus tarptautinius švietėjiškus ryšius su Lietuva. Profesorius, dirbdamas vertinimo komisijoje, niekada negalvoja apie nugalėtojus – tiesiog įdėmiai visus išklausė. Jis patarė nusiraminti tiems jaunuoliams, kurie nelaimėjo pirmų vietų, neprarasti vilties ir toliau sėkmingai dirbti, džiaugėsi visais, nors ir nieko nelaimėjusiais, atlikėjais. Profesorius sveikino tėvelius ir mokytojus, dėkojo, kad jie padeda vaikams tobulėti.

Renginio organizatorė N. D. Beniušytė pasidžiaugė, matydama pilnutėlę LMTA Didžiąją salę, padėjo renginio globėjams, be kurių šis renginys neįvyktų, organizatoriams, partneriams, donatoriams, rėmėjams – Lietuvos užsienio reikalų ministerijai, Almos Adamkienės ir Sauliaus Karoso labdaros ir paramos fondams.

Po to ėjo nekantriai lauktos apdovanojimų išskilmės. N. D. Beniušytė ir konkurso vertinimo komisijos pirmininkas prof. Kunca apdovanojo diplomantus, o trečių, antrų ir pirmų vietų laureatams įteikė diplomus, medalius ir daiktinius prizus. Sauliaus Karoso labdaros ir paramos fondo vardine stipendija skirta pirmos vietos laureatei dainininkei Ilonai Pliavgo (LMTA, doc. Jolanta Čiurilaitė). Almos Adamkienės labdaros ir paramos fondo vardine stipendija skirta *Grand Prix* laureatui pianistui Mangirdui Janušaičiui (Kauno J. Naujalio muzikos gimnazija, mokytoja Rymantė Šerkšnytė). Renginį vainikavo išpūdingas laureatų koncertas.

Jaunieji muzikantai, mokytojai, vertinimo komisijos nariai, tėveliai labai džiaugėsi įvykusiu festivaliu-konkursu, nuoširdžiai dėkojo organizatoriams ir laukia rudenį įvyksiančio tęsinio – tarptautinio festivalio, kuris vyks Lietuvoje ir Italijoje.

□

Šokių mitologija

STASYS GOŠTAUTAS

Kai *homo sapiens* nulipo – o gal nukrito – nuo šakos, jis iškart pradėjo šokti, nes kitaip dar nemokėjo atskleisti savo jausmų. Tai buvo laikotarpis prieš urvų piešinius ir sienų tapybą – anksčiau, nei atsirado dievukai, iškalti iš akmens ar iš medžio, anksčiau, nei ėmėme dainuoti dainas ir vaidinti dramas su dialogais. Prieš visa tai buvo šokis. Graikai seniai žinojo, kad šokiu viską galima pasakyti be žodžių, kartais palydėti judesį muzika arba daina. Šokdami jie papasakodavo

Moksleivių Dainų šventė Vilniuje, 2012. Šokių diena

savo išgyvenimus, savo praeitį, išreikšdavo meilę, skausmą, jausmus, viską, kas yra žmogiška. Kol žmonija nemokėjo rašyti ir pasakoti, ji šokdama pasakydavo viską, ką norėdavo pasakyti. Ir tokiu būdu daug kasdieninių nuotykių buvo išsaugota iki tol, kol atėjo Homeras jų apdainuoti ir užrašyti – mūsų nuostabai ir susižavėjimui.

Homero kūryba mini, kaip Tesėjas, mušęs Minotaurą – pusiau jautį, pusiau žmogų, grįžo gyvas iš Kretos Ariadnės auksinio siūlo kamuoliuko dėka. Galėjo išeiti iš labirinto ir išvaduoti jaunos atėniečius nuo baisios mirties. Grįžęs į Atėnus, pasitelkęs šoki, Tesėjas papasakojo, kaip jis tai padarė.

Lietuvių šokiai – turbūt seniausia meno forma, išsaugota iš kartos į kartą ir prosenių perduota vaikams ir anūkams, kurie magiško ritualo metu tampa lietuviais, išmoksta kalbą, dainas, susipažįsta su papročiais ir mitologija. Kas nėra buvęs šokių šventėje, nežino, ką praranda. Baltų šokių šventė tapo ketverių metų tradicija, sukviesdama daugiau lietuviukų negu bet koks kitas įvykis. Tai dar vienas išeivijos kūrinys, kurį gavome iš Lietuvos ir atiduodame Lietuvai – ir mes visi, ir mūsų proseniai bei vaikaičiai.

Pirmoji Bostono šokių šventė (ir XIV JAV) sutraukė apie 2000 šokėjų ir apie 6000 žiūrovų. Skamba gal kiek paradoksaliai, bet visgi įdomu, kad mus daugiau jungia šokiai, negu dailė, muzika, poezija ar bendruomenės veikla. Šokiai ir, aišku, dainos – tai nuostabus deri-

nys. Regis, prieš dešimtį metų Vilniuje ir vyko Dainų ir šokių šventė, kur šokis ir daina buvo kartu. Tada tikrai užmiršti politikus, teisėjus, valdžios biurokratiją ir jautiesi laimingas, būdamas tik lietuvis.

Gal simboliškai, bet visai realiai antroje šventės dalyje įvyko tikras susižiedavimas – Čikagos „Grandies“ šokėjas Paulius pasiūlė savo ranką Los Angeles LB „Spindulio“ šokėjai Alexandrai. Bet veikiausiai ne viena šventės porėlė sumanė tapti lietuviška šeima ir pagausinti naujų šokėjų būrį. Tai irgi šokių šventės išdava. Argi tai ne puiku?

Ir visgi sunku suprasti, kur dingio Lietuvos valdžios atstovai? Seimo pirmininkės Irenos Degutienės sveikinimas buvo puikus, bet – internete. Manychiau, esu skaitęs geresnių. Buvo praleista puiki proga susipažinti su Lietuvos jaunimu. Kur buvo tautos prezidentė, ministras pirmininkas, užsienio reikalų ministras? Nežinau, kam mums reikėjo aštuoniolikos – ar kiek jų ten buvo – garbės konsulų? Vargu ar kokią naudą suteikė 60 minučių kalbos, pristatant nežinia kieno parašytus Amerikos viceprezidento ir kitų asmenų sveikinimus, kurių dauguma jau buvo paskelbti programoje. Rengėjai iš patirties turėjo suprasti, kad ne tie surašyti žodžiai yra svarbūs, bet paties žmogaus pasirodymas ir šypsena. Gera, kad nors ambasadorius Žygimantas Pavilionis suskubo asmeniškai pasveikinti.

Visą valandą užtruko kalbos, užuot leidus jaunimui šokti. Juk mes atėjom šokti, ne klausyti pasikaitų. Jeigu čia šokių šventė, tai šokim ir dainuokim. Užteko tik pažvelgti į tūkstantinę minią: visi šoko su džiaugsmu ir šypsena, su entuziazmu ir meile, nuo mažiukų iki senų jautėsi laimingi, būdami lietuviais. Nereikėjo jokių pompastiškų kalbų, „kalbėjo“ pati šventės sėkmė. Būtų užtekę tik padėkoti visiems šventės organizatoriams ir aukotojams. □

Naisių vasara

Atkelta iš 4 psl.

įrodymas, kurio pagrindinis tikslas yra praturtinti tautos paveldą ir perduoti jį ateinančioms kartoms.

Tačiau labiausiai mane į Naisius atvykti traukė teatrų spektakliai. Kaip ir pridera tėvų palikimo puoselėtojams, per dvi festivalio dienas čia parodyti net penki spektakliai. Pirmasis, žinoma, vaikams. Tai „Pasaka apie Dievo vaikėlį“ (pjėsės autorius ir režisierius Vytautas V. Landsbergis), antrasis – režisierės Eglės Grigalaitytės režisuotas veikalas apie kunigaikščio Algirdo pergalę prieš mongolų Aukso ordą prie Mėlynųjų vandenų. Jis sukurtas pagal Ugnės Kazanavičiūtės kūrinį ir skirtas paminėti šio mūsų, išgelbėjusio Europą, 650-ąsias metines. Dar pamatėme ir studentišką muzikinį Naisių vasaros teatro trupės spektaklį „Tykus vakars“, besiremiantį Šiaulių universiteto lietuvių kalbos studentų sukurto scenarijumi apie dabarties jaunimo godas (rež. Regina Steponavičiūtė). Gilus, išmintingas, kupinas tikrų išgyvenimų bei talentingų sceninių priemonių buvo ir jaunos teatro trupės iš Vilniaus kolegijos spektaklis „Lietuviška istorija“ (vadovė – žymi mūsų šalies aktorė, Auksinio scenos kryžiaus laureatė Eglė Gabrėnaitė, režisierius – Ramūnas Cicėnas, sukūręs ne vieną įsimintiną vaidmenį Vilniaus Mažajame teatre).

Tačiau didžiausia Naisių vasaros teatrinės dalies kulminacija tapo prieš dvejus metus režisierės Reginos Steponavičiūtės drauge su Šiaulių universitetą baigusiu jaunųjų aktorių kursu inicijuoto ir Ramūno Karbauskio mecenatystės dėka įkurto Naisių vasaros teatro premjera pagal Renatos Šerelytės romaną „Mėlynbarzdžio vaikai“. Spektaklis paliudijo, kad Lietuvoje gimė dar vienas ištis savitas ir profesionalus kolektyvas ir kad talentingų bei iniciatyvių žmonių dėka tikrą aukštąjį meną galima kurti ne tik didžiuosiuose miestuose, bet ir kaime. Juk taip buvo įkurtas ir legendinis Juozo Miltinio teatras Panevėžyje, kuris, iš dabarties žiūrint, tuomet tebuvo provincijos miestelis be jokios pramonės ir gausybės gyventojų. Žinoma, Miltinis buvo išskirtinė Lietuvos teatrinio gyvenimo as-

menybė, bet ką mes žinom, gal šie jauni ir talentingi žmonės ateityje taps ne mažiau garsūs, nei J. Miltinio išugdyti Stasys Petronaitis, Bronius Babkauskas, Donatas Banionis, Dalia Melėnaitė ir kiti. O taip manyti ir tikėtis leidžia įsimintini ir talentingai sukurti jaunųjų profesionalių aktorių vaidmenys spektaklyje „Mėlynbarzdžio vaikai“. Bene visi spektaklio personažai – ryškūs aktoriniai darbai, pradedant Senele (Birutė Kaktytė) ir Tėvu (Valdas Vaitiškis), Mėlynbarzdžiu (Arūnas Jokubauskas) ir partsekretoriumi Bibikovu (Remigijus Pelenis), ir, tęsiant išpūdingą girliandą, – Seseria (Vaida Kavaliauskaitė), Daktare (Orinta Jazdauskaitė), degraduojančia Elyte (Elida Dubinskytė – Šimaitė), Motina (Gerda Vilimaitė), „Govorilka“ (Paulius Budrys), kaimynais ir aktyvistais, kuriuos vaidina visi trupės aktoriai. Tačiau bene ryškiausiai ir įtaigiausiai sukurtas Brolio (Tomas Montvila) vaidmuo, kupinas talentingų aktorinės išraiškos priemonių ir dramatinės gelmės, suvokimų ir prasmų labirintų, skatinančių vis prisiminti ir iš naujo apmąstyti šį aktorinį darbą. Manau, kad šis vaidmuo galėtų realiai pretenduoti į aktoriams profesionalams teikiamų Auksinių scenos kryžių apdovanojimą debiuto kategorijoje.

Nemažai, sukuriant šį teatrinį įvykį, prisidėjo šalyje ir už jos ribų žinomi scenos asai – dailininkas Galius Kličius, sukūręs neperkrauta, bet labai tiksliai spektaklio scenografiją, leidžiančią nesunkiai pritaikyti pastatymą įvairiose erdvėse, mat Naisių teatras – gastroliuojantis kolektyvas, rodantis savo spektaklius nemokamai visoje šalyje. Spektaklio judesio režisierė – plačiai žinoma scenos plastikos specialistė Vesta Grabškaitė, daugelyje spektaklio scenų prisidėjusi, sukuriant išraiškingą ne tik masinių, bet ir individualių vaidmenų plastinį sprendimą.

Bet didžiausia šio neeilinio teatrinio įvykio Lietuvoje kaltininkė, žinoma dramos teatro režisierė ir Naisių teatro įkūrėja, pastaciūsi ne vieną puikų spektaklį Šiaulių dramos teatre – Regina Steponavičiūtė. Tai jos režisūrinio talento ir lite-

Naisių vasara 2012. Pagrindinė scena.

Povilo Mendeikos nuotr.

ratūrinio įžvalgumo bei meilės lietuvių literatūrai dėka Naisių festivalio ir, tikiuosi, visos Lietuvos teatro gerbėjai turėjo ir turės galimybę pasinerti į talentingo ir jau pelniusio tarptautinį pripažinimą bei premijas Renatos Šerelytės romano „Mėlynbarzdžio vaikai“ gelmes, kuriose įamžinti tragiški Lietuvos grįžimo į laisvę laikotarpio žmonių likimai ir godos.

Vis dėlto kaip besizavėčiau šiuo talentingu scenos meno kūriniu, teisybės dėlei reikia pasakyti, kad jame dar reikėtų kai ką patobulinti, kaip ir kiekviename naujame teatriniam darbe, ypač jo muzikinio apipavidalinimo srityje. Tai, manau, ateityje šis gabus kolektyvas ir padarys. Belieka palinkėti jiems tolesnių, ne mažiau sėkmingų spektaklių ir rėmėjų pagalbą kilniame lietuvių teatrinio gyvenimo ir plėtros kelyje.

Savo išpūdžius norėčiau užbaigti citata iš Naisių vasaros festivalio puoselėtojo Ramūno Karbauskio, subūrusio nemažą būrį ir kitų rėmėjų, žodžių, pasakytų pasibaigus šiam išpūdingam renginiui: „Esame dideliame kelyje į tautos sąmonėjimą, kelyje, kuris galbūt sunkiai įveikiamas, bet kito kelio nėra. ‘Naisių vasaros’ serialas, Naisių vasaros teatras, Naisių muziejai, festivalis, šventės yra mūsų įrankiai, valant kelią į tikslą. Lietuva gali ir turi būti kultūros Meka Europoje. Tam nereikia milžiniškų pinigų, tiesiog tikėjimo ir realių pastangų visur, kur esame ir tiek kiek pajėgiame.” Negi šiam viltingam siekiui galėtume nepritarti? □